

PLAN
STRATEGI
PROGRAM
HANDLINGSPLAN
RIKTLINJER
RUTIN
REGLER

Toimintasuunnitelma:
**KANSALLISET
VÄHEMMISTÖT JA
VÄHEMMISTÖKIELET
2016–2019**

Asiakirjan nimi Toimintasuunnitelma: kansalliset vähemmistöt ja vähemmistökielet 2016–2019			Asiakirjatyyppi Toimintasuunnitelma
Vahvistettu/laadittu [ÅÅ-MM-DD]	Versio [T ex 1, 2, 3]	Päivitetty viimeksi [ÅÅ-MM-DD]	Voimassaolo päättyy 31.12.2019
Asiakirjasta vastaava / prosessin omistaja Kansallisiin vähemmistöihin liittyvän työn projektipäällikkö		Päättävä elin Kunnanhallitus	
Tietoa asiakirjoista Kaikkia viittä kansallista vähemmistöä koskeva toimintasuunnitelma perustuu lainsäädäntöön, ennen kaikkea kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevaan lakiin (2009:724), mutta myös muihin määräyksiin. Lisäksi toimintasuunnitelmassa on otettu huomioon kunnan arvopohja ja lasten oikeudet. Toimintasuunnitelma sisältää sekä kunnan asukkaiden että työnantajan näkökulman.			
Asiakirja koskee Kunnan asukkaita ja toimihenkilöitä			
Aikaisemmat tarkistukset [ÅÅ-MM-DD, ÅÅ-MM-DD etc.]			

Sisältö

Johdanto	5
Määritelmät	6
Tarkoitus	7
Tavoite	8
Toimenpiteet	9
Kartoitus.....	9
Neuvonpito.....	9
Kieli.....	9
Tiedotus.....	10
Esilletuominen.....	10
Vanhustenhuolto.....	11
Esikoulu, peruskoulu ja lukiot.....	11
Organisaatio.....	12
Yhteistyö	12
Seuranta	14
Liitteet	15

Johdanto

Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki (2009:724) astui voimaan Ruotsissa 1. tammikuuta 2010. Lain perussuoja antaa kansallisille vähemmistöille oikeuden tiedonsaantiin, oman kulttuurinsa ja kielensä suojaamiseen sekä osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Kaikkia viittä kansallista vähemmistöä koskeva laki on voimassa koko maan kaikissa kunnissa, maakäräjissä, valtion virastoissa jne. Ruotsin viisi tunnustettua kansallista vähemmistöä ovat juutalaiset, romanit, saamelaiset (jotka ovat myös alkuperäiskansa), ruotsinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Perussuojan lisäksi laki sisältää vahvistetun suojan, joka koskee saamelaisia, ruotsinsuomalaisia ja tornionlaaksolaisia nk. hallintoalueilla, joihin kunnat voivat vapaaehtoisesti liittyä.

Sigtunan kunta liittyi suomen kielen hallintoalueeseen 1. tammikuuta 2010, mikä asettaa kunnalle erityisvaatimuksia suomen kielen suhteen. Sigtunan kunnassa asuu lähes 6 000 suomalaistaustaista henkilöä, laskettuna kolme sukupolvea taaksepäin. Kunta saa valtioneutua 660 000 kruunua suomen kielen hallintoalueeseen liittyvän työn aiheuttamien lisäkustannusten kattamiseksi. Muita kansallisia vähemmistöjä varten kunta ei saa erityismäärärahoja, vaan kunta hoitaa niihin liittyvät tehtävänsä luonnollisena osana kunkin toiminnan varsinaista budjettia.

Sigtunan kunta on tehnyt määrätietoista ja intensiivistä työtä erityisesti ruotsinsuomalaisten parissa, ja kunta valittiinkin tämän vuoksi Ruotsin ruotsinsuomalaiseksi kunnaksi vuonna 2013. Työn pitkäjänteisyys ja jatkuvuus varmistetaan toimintasuunnitelman avulla. Toimintasuunnitelman ansiosta kansallisten vähemmistöjen parissa tehtävästä työstä tulee luonnollinen osa koko kunnan päivittäistä toimintaa, jota voidaan jatkuvasti myös parantaa.

Toimintasuunnitelmaan vaikuttavat kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) lisäksi kielilaki (2009:600), sosiaalipalvelulaki (2001:453), kirjastolaki (2013:801), koululaki (2010:800), syrjintälaki (2008:567) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Toimintasuunnitelmassa on otettu huomioon myös hallituksen strategia romanien osallistamiselle 2012–2032. Strategia sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä kuudella osa-alueella, joista Sigtuna panostaa erityisesti kulttuuriin ja kieleen. Muilta osin Sigtuna noudattaa toimintasuunnitelmaa. Sigtunan kunta aikoo myös kantaa vähemmistöasioista suuremman vastuun kuin mitä kansallisia vähemmistöjä koskevat lait ja määräykset edellyttävät.

Toimintasuunnitelma sisältää sekä kunnan asukkaiden että työnantajan näkökulman. Siinä käsitellään toisaalta palvelua, jota kunnan asukkaat ovat oikeutettuja saamaan, ja toisaalta oman organisaation kehittämiseen liittyviä asioita.

Sigtunan kunta on päättänyt, että lasten oikeudet on otettava huomioon kunnan kaikessa toiminnassa. Toimintasuunnitelmassa kiinnitetään sen vuoksi erityistä huomiota lapsiin. Myös kunnan arvopohjan on heijastuttava kunnan kaikessa toiminnassa. Arvopohjamme kuvaa sitä, miten me suhtaudumme palvelujemme käyttäjiin ja toiminnastamme riippuvaisiin henkilöihin, ja sen vuoksi arvopohja otetaan huomioon myös toimintasuunnitelmassa.

Määritelmät

Niin kutsutun itseidentifikaatioperiaatteen mukaisesti jokainen saa itse päättää, kuuluuko hän mielestään yhteen tai useampaan kansalliseen vähemmistöön.

Jotta jokin ryhmä voidaan katsoa Ruotsissa kansalliseksi vähemmistöksi, ryhmällä on oltava:

- vahva sisäinen yhteenkuuluvuus mutta ei hallitsevaa asemaa yhteiskunnassa (suhteessa muun väestön lukumäärään)
- uskonnollinen, kielellinen tai kulttuurinen yhteys
- tahto säilyttää oma identiteettinsä
- historialliset tai pitkäaikaiset siteet Ruotsiin.

Tarkoitus

Toimintasuunnitelman on tarkoitus olla luonnollinen osa kunnan päivittäistä työtä kansallisiin vähemmistöihin liittyvän työn pitkäjänteisyyden ja jatkuvuuden varmistamiseksi.

Tavoite

Toimintasuunnitelman tavoitteena on luoda puitteet ja edellytykset sille, että kansalliset vähemmistöt voivat osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin sekä suojata kansallisia vähemmistökieliään ja kulttuurejaan. Lisäksi sen avulla pyritään ehkäisemään syrjintää. Toimintasuunnitelmassa tulee erityisesti edistää lasten mahdollisuuksia säilyttää oma kulttuuri-identiteettinsä ja kielensä sekä kehittää niitä edelleen.

Toimenpiteet

Kartoitus

Tehdään uusi kartoitus kansallisten vähemmistöjen kunnan palveluihin kohdistuvista tarpeista ja toiveista sekä siitä, minkä vähemmistökielten osaamista kunnan toiminnoissa toivottaisiin olevan. Samalla kartoitetaan oman organisaation osaaminen liittyen kansallisiin vähemmistökieliin ja kansallisten vähemmistöjen kulttuuriin.

Ajanjakso

1. tammikuuta 2017 – 31. joulukuuta 2017

Menetelmät/työskentelytavat

Ulkoisen toimija tekee kartoituksen yhteistyössä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Vastuunjako

Päävastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä. Hallinnot auttavat aineiston laatimisessa, tiedottavat kartoituksesta sekä analysoivat tulokset yhdessä projektipäällikön kanssa.

Neuvonpito

Kehitetään edelleen neuvonpitokäytäntöä kunnan kansallisten vähemmistöjen edustajien kanssa, jotta vähemmistöt pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin kysymyksiin.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Laaditaan neuvonpitokäytäntö yhdessä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa. Neuvonpitoon osallistuu asianosaisten hallintojen edustajia sekä kunnan poliitikoita.

Vastuunjako

Päävastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työ hoidetaan yhteistyössä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Kieli

Tarjotaan jatkossakin asukkaille mahdollisuus käyttää kansallista vähemmistökieltään yhteydenpidossa kunnan kanssa.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Kunta pyrkii täyttämään kieltä koskevat toiveet sen perusteella, millä kansallisilla vähemmistökielillä kunnan asukkaat haluavat saada palvelua ja millaista kieliosaamista kunnan toiminnoissa jo on. Kunnan on aktiivisesti hyödynnettävä ja kehitettävä toimihenkilöidensä kielitaitoa. Mikäli toivottua osaamista puuttuu, kunnan hallintojen on aktiivisesti pyrittävä täyttämään tarve tai ainakin käytettävä tulkkipalveluja.

Vastuunjako

Päävastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työ hoidetaan yhteistyössä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Tiedotus

Kunnan on jatkossakin tiedotettava kansallisille vähemmistöille heidän oikeuksistaan, kunnan muista vähemmistöihin vaikuttavista asioista sekä myös tietyistä muista tärkeistä yhteiskunnan tapahtumista. Kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevaa tietoa on oltava saatavilla myös kunnan organisaatiossa, esimerkiksi kunnan intranetissä.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Tämä tehdään yhdessä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa. Hallintojen on itse tiedotettava näistä asioista sopivien kanavien kautta sekä pyrittävä täyttämään tiedotusvelvollisuutensa myös yhteistyössä projektipäällikön ja viestintäyksikön kanssa. Tämä on otettava osaksi hallintojen varsinaista tiedotustoimintaa. Tietoa on tarjottava ruotsiksi mutta pyydettyä myös asianomaisilla kansallisilla vähemmistökielillä. Suomen kielen hallintoalue täyttää jo nyt suuren osan tiedotusvelvollisuudestaan, mutta tiedotusmenetelmiä aiotaan kehittää edelleen yhdessä viestintäyksikön kanssa.

Vastuunjako

Projektipäälliköllä on päävastuu koordinoinnista, mutta toteutusvastuu on asianomaisella hallintoviranomaisella.

Esilletuominen

Jatketaan kansallisten vähemmistöjen kulttuurin ja kielen käytön edistämistä ja esilletuomista.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Tämä hoidetaan yhdessä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten, etupäässä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimen, kanssa.

Tarkoituksena on savuttaa ennen kaikkea kansalliset vähemmistöt mutta myös enemmistöväestö sekä kunnan oma organisaatio. Erityisesti tulee edistää lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman kansallisen vähemmistökielen käyttöä. Kansallisten vähemmistöjen kulttuuri ja kieli on sisällytettävä hallintojen varsinaiseen toimintaan, esim. kulttuuri- ja vapaa-ajantoimen ohjelmatarjontaan.

Vastuunjako

Päävastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työ hoidetaan yhteistyössä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Vanhustenhuolto

Kansallisilla vähemmistökielillä tarjottavaa vanhustenhuoltoa kehitetään edelleen.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Yhteistyö kunnan ja ruotsinsuomalaisen vähemmistön välillä toimii tällä hetkellä hyvin. Kunnassa ollaan myös tietoisia ruotsinsuomalaisen vähemmistön vanhustenhuoltopalveluja koskevasta kysynnästä. Tämä on johtanut suomenkielisen dementiaosaston perustamiseen Arheimin vanhainkotiin. Kunta aikoo jatkossakin hyödyntää hankkimiaan kokemuksia suomenkielisen vanhustenhuollon tarpeen täyttämiseksi. Suunnitteilla on esimerkiksi suomenkielisen somaattisen yksikön perustaminen erityisasuntolaan vuoteen 2018 mennessä. Kunta aikoo lisäksi kehittää asukkaiden kohtaamista koskevia käytäntöjään, huolehtia asianmukaisesta tiedotuksesta sekä kehittää henkilöstönsä kielitaitoa kansallisissa vähemmistökielissä. Työ hoidetaan yhdessä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten, etupäässä vanhustenhuolto- ja hoivatoimen, kanssa.

Vastuunjako

Päävastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työ hoidetaan yhteistyössä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa. Kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä on koordinoituvastuu, mutta päävastuu on asianomaisilla hallintoviranomaisilla, etupäässä vanhustenhuolto- ja hoivatoimella.

Esikoulu, peruskoulu ja lukiot

Jatketaan suomenkielisen esikoulun sekä peruskouluissa ja lukiossa kansallisilla vähemmistökielillä tarjottavan äidinkielenopetuksen kehittämistä.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Kunnassa on jo tällä hetkellä suomenkielinen esikouluosasto, ja peruskouluissa ja lukioissa tarjotaan äidinkielenopetusta. Näistä saatua kokemusta hyödynnetään, kun pyritään vastaamaan tulevaan kysyntään. Lisäksi kunta kehittää käytäntöjään uusien

esikoululaisten vastaanottamiseksi ja äidinkielenopetuksen järjestämiseksi, asianmukaisen tiedon tarjoamiseksi, henkilöstön kielitaidon varmistamiseksi ja kehittämiseksi jne. Oikeutta äidinkielenopetukseen säädetään monissa eri laeissa, jotka kunnan on otettava huomioon, esim. koululaissa (2010:800). Kehitystoimet toteutetaan yhdessä kansallisten vähemmistöjen edustajien ja asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Vastuunjako

Kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä on koordinoituvastuu, mutta päävastuu on asianomaisilla hallintoviranomaisilla.

Organisaatio

Jatketaan kunnan oman organisaation kehittämistä.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

- Suomen kielen hallintoalueella on tällä hetkellä toimiva toimihenkilöverkosto. Verkostoa kehitetään edelleen mm. kokoamalla siihen kunnan kaikkien hallintojen edustajia.
- Lisäksi tarvitaan verkostoa muihin kansallisiin vähemmistöihin liittyvän työn kehittämiseksi. Verkostoon tulisi osallistua edustajia asianomaisista hallinnoista, ennen kaikkea kunnan kestävän kehityksen yksiköstä.
- Kansallisia vähemmistöjä koskeva koordinoituvastuu on toiminut hyvin ja sitä on tarkoitus jatkaa.
- Toiminnanjohtajat ovat vastuussa siitä, että heidän alaisuudessaan toimivat työntekijät tuntevat toimintasuunnitelman sisällön ja että sitä noudatetaan ja seurataan jatkuvasti.
- Tutkitaan mahdollisuutta perustaa suomen kielen hallintoalueen ohjausryhmä, joka voisi päättää erilaisista työsuunnitelmista, projekteista, panostuksista, hankkeiden taloudesta jne.
- Pyritään aktiivisesti varmistamaan, että kunnassa on kansallisia vähemmistökieliä osaavaa henkilöstöä. Kansallisen vähemmistökielen osaaminen voidaan esimerkiksi katsoa ansioksi uutta henkilökuntaa rekrytoitaessa.

Vastuunjako

Koordinoituvastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työ hoidetaan yhteistyössä asianomaisten hallintoviranomaisten kanssa.

Yhteistyö

Jatketaan yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja jatkokoulutuksen järjestämistä. Osallistutaan alueellisiin ja kansallisiin verkostoihin, tuetaan muita viranomaisia lain soveltamiseen

liittyvissä asioissa ja tarkkaillaan yhteiskuntaa kansallisten vähemmistöjen näkökulmasta.

Ajanjakso

20. kesäkuuta 2016 – 31. joulukuuta 2019

Menetelmät/työskentelytavat

Suomen kielen hallintoalueella on jo alueellinen ja kansallinen verkosto, joka on osoittautunut erittäin hyödylliseksi, ja kunta aikoo sen vuoksi osallistua verkoston toimintaan myös jatkossa. Kunnan tulee suhtautua avoimesti myös muihin verkostoihin ja yhteistyöhankkeisiin. Kunta kuuluu esimerkiksi romanien osallistamiseen keskittyvään verkostoon, ja sitä työtä on tarkoitus jatkaa. Romanien osallistaminen on hallituksen päättämä strategia, jota tulee toteuttaa Ruotsissa eri tasoilla. Vuosina 2012–2032 voimassa olevan strategian päätavoitteena on se, että 20 vuotta vuonna 2023 täyttävällä romanilla on elämässään yhtäläiset mahdollisuudet muun väestön kanssa. Lisäksi kunta tukee muita viranomaisia välittämällä näille kokemuksia ja tietoa kansallisia vähemmistökieliä koskevien oikeuksien soveltamisesta.

Vastuunjako

Koordinointivastuu on kansallisiin vähemmistöihin liittyvästä työstä vastaavalla projektipäälliköllä, ja työhön saattaa osallistua myös muita hallintoja.

Seuranta

Seuranta tapahtuu vuosittain varsinaisen seurantatyön yhteydessä. Työtä seurataan ja sen tulokset raportoidaan vuosittain Tukholman lääninhallitukselle, katso liitteet. Lisäksi työtä seurataan ja sen tulokset raportoidaan vähemmistöjen edustajien kanssa pidettävissä neuvonpidoissa.

Liitteet

Selvitys Sigtunan kunnan kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) noudattamiseen liittyvistä toimista (selvitys Tukholman läänin lääninhallitukselle 2014)

Taloudellinen selvitys suomen kielen hallintoalueeseen liittyvästä toiminnasta 2015 (selvitys Tukholman läänin lääninhallitukselle 2016)

Selvitys vähemmistökielillä tarjottavien palvelujen kartoituksesta (selvitys Tukholman läänin lääninhallitukselle 2016) Seurantajärjestelmä

Syvennetty seuranta koskien lasten ja oppilaiden vähemmistökieleen liittyviä oikeuksia päiväkodeissa, esikoululuokilla ja peruskoulussa (selvitys Tukholman läänin lääninhallitukselle 2015)

Lähdeviitteet:

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

Kielilaki (2009:600)

Sosiaalipalvelulaki (2001:453)

Kirjastolaki (2013:801)

Koululaki (2010:800)

Syrjintälaki (2008:567)

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

Hallituksen strategia romanien osallistamiselle 2012–2032

Kansallisten vähemmistöjen oikeudet – käsikirja kunnille, maakäräjille ja aluehallinnoille.